

Knížky lidového čtení

Test je určen žákům všech ročníků středních škol.

Test obsahuje 20 úloh.

Počet správných odpovědí _____

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 1–3

Ona pocházela z anglického rodu, byla však v Americe narozená. V jejím mladém věku toho města, v kterémž s svými rodiči živa byla, divocí Indiáni dobyli a Onyra přišla jako děvčátko do jejich zajetí. Majola, již šedivý kmet, ujal se toho děvčete, přijal ji za dceru svou a miloval ji jako otec. Ona však pro ctnost a krásu svou té lásky jeho hodna byla. Maran, syn Majoly, hned v dětinství svým moudrost a udatnost na sobě ukazoval a Onyru již jako **pachole** rád měl. Hned ještě jako děti měli k sobě jakousi náklonnost a žádná dětinská hra netěšila jich, když oba při sobě nebyli.

(Prokop Šedivý: Maran a Onyra)

1. Která z následujících charakteristik nejlépe vystihuje postavu Majoly?

- a) mladý, divoký, Indián
- b) starý, divoký, Angličan
- c) starý, ochránářský, Indián
- d) mladý, ochránářský, Angličan

2. Uvedte synonymum ke slovu *pachole*:

3. Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda odpovídá výchozímu textu (ANO), či nikoliv (NE):

		ANO	NE
3.1	Text je laděn lyricky.	☐	☐
3.2	Text pracuje s reálnými místy.	☐	☐
3.3	V textu se vyskytuje přímá řeč.	☐	☐
3.4	V textu se vyskytuje vševědoucí vypravěč.	☐	☐

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 4–8

Udeřením dvanácté strhl se strašlivý vítr, takže se zdálo, jako by se vyvrátiti měl celý dům ze základů: hrozní bleskové osvěcovali tmavou noc, bylo slyšeti syčení jako sršících plamenů a hadů přestrašlivých. Náramné bouchání a **hlomoz**, šmýkání sem i tam, házení stolů a všeho náradí po světnici, ošklivé pronikavé řvaní a jek, pak také bédování a ouzkostlivý nářek hlasu Faustova, hrozná lámání a praskot a posléz úpění bolestné – načež pak nenadále všecko utichlo. Hostinští utekli se strachem k hostům na pozemku s bázlivým křikem a podobně tu seděli i hosté chvějíce se ouzkostí a hrůzou bledí na smrt.

[...] A setrvali ještě pospolu až do svítání; pak ubírali se krokem bázlivým na poschodí do onoho pokojíku, v němžto Faust skonal. Stoly i stolice a všecko náradí byly pokáceny, stěny krví a mozem zohyzděny. Na podlaze ležely chomáče vlasů a zuby rozházené. Mrtvoly ale nebylo tu nikde viděti. Když jsou ale sešli dolů na dvůr, shledali zpotvořenou mrtvolu na hnoji; každý hnát a oudek byl přelámán a rozdrtěn, obličej ale nebyl ani k poznání. I zdvihli jsou mrtvé tělo a obalili je do bílého plátna, an zatím velebný duchovní k místnímu se odebral farář, o hrob na hřbitově ho žádaje pro cestujícího umělce, kterýž této noci v hospodě náhle zemřel. Odpoledne odnesli jsou Faustovo mrtvé tělo k odpočinutí.

(Život doktora Jana Fausta)

4. Která z následujících možností nejlépe vystihuje výchozí text?

- a) Pohřeb Fausta
- b) Solidárnost občanů
- c) Faustův hrozný konec
- d) Přestrašlivé zvuky světnice

5. Která z následujících možností je nevhodnějším synonymem pro slovo *hlomoz* ve výchozím textu?

- a) hluk
- b) hukot
- c) hřmění
- d) hopsání

6. Najděte v prvním odstavci výchozího textu přirovnání:**7. Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda odpovídá výchozímu textu (ANO), či nikoliv (NE):**

		ANO	NE
7.1	Na zemi ve světnici ležely zbytky vlasů, zubů a nehtů.	☐	☐
7.2	Lidé z vesnice lhali, aby mohli Fausta pohřbít.	☐	☐
7.3	Při ničení Faustovy světnice se ozýval hluboký hlas.	☐	☐
7.4	Lidé čekali dvě hodiny, než se odvážili vstoupit do Faustovy světnice.	☐	☐

8. Ve které z následujících částí výchozího textu se vyskytuje výčet?

- a) Ubírali se krokem bázlivým na poschodí
- b) Bouchání a hlomoz, šmýkání sem i tam, házení
- c) Hosté chtějící se ouzkostí a hrůzou bledí na smrt
- d) Zdvihli jsou mrtvé tělo a obalili je do bílého plátna

9. Seřadte jednotlivé odstavce tak, aby byla dodržena textová návaznost:

A) Proto proběhla celý dům a zkoušela u všech dveří, až nakonec našla truhlu, která byla mistrovský kus, a hned si jí otevřela, ulekla se však velikou radostí nemálo, když všelijaké nákladné šaty a jiné rozličné věci v ní našla.

B) Jakmile jí zmizely s očí, ihned se do pěkných šatů oblekla a se krásila. V tom nádherném oděvu přišla též na to místo, kde její sestry tancovaly, ale ony ji nepoznaly, ačkoliv žádné masky neměla.

C) Obě sestry každý den tím způsobem se obveselovaly, že na plesy chodily, kdežto Finetta zatím neustále dům hlídat musela. Když pak jednoho večera v myšlenkách pohřížena seděla a nevěděla, čím by zahнала melancholii, předsevzala si ten dům od půdy až dolů prohlédnout.

D) I učinila jí paní toho domu velmi hlubokou poklonu a žádala za oznámení jejího jména, aby na tak podivuhodnou osobu nikdy již zapomenout nemohla. Finetta odpověděla: „Nazývají mne Popelkou.“

E) Když však v kuchyni začala, znenadání v jedné skulině našla malý, zarezavělý klíček, ještě neužívaný. Když však jej čistě vymyla a utřela, poznala, že jest ze zlata, i domnívala se, že bezpochyby bude k nějaké vzácné truhlici patřit.

F) Protože se však domnívala, že přicházejí její sestry, zavřela zas rychle truhlici, ale neprozradila jim štěstí, které jí potkalo, nýbrž čekala s nejvyšší netrpělivostí, až ráno zase odejdou.

(Velmi kratochvilné čtení o zchytralé Finettě jinak Popelce nazvané, upraveno)

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 10–14

Text 1

Tu Reymond klekl na svá kolena před Meluzínou a prosil jí snažně, aby jemu to ráčila odpustiti, což jest proti ní v hněvu učinil. Jemuž Meluzína řekla: „*Ach, muoj milý Reymonde, toť bych já ráda učinila, ale nezpůsobil toho tak milý Bůh, by mi možné bylo, za nejmenší v světě věc to bylo by.* Ale bojím se, že nám ty věci jinak způsobeny a zřízeny jsou.“ [...]

A tak Meluzína s pláčem ty řeči ***, všech v zámku požehnala i vyskočila z okna a učinila se přede všemi pod pasem jako had, majíce dlouhý a škaredý vocas, tak jakž v sobotský den bývala. Kterouž vidouce divili se všickni, nebo jsou ji nikdá takovým způsobem nevidali ani o tom slýchali. Tehdy Meluzína zdvihla se prudce na výsost v povětří a po třikrát ten zámek obletěla a po každém obletění pustila žalostivý, veliký a hrozný hlas a potom pod oblaky letěla, takže jí žádný člověk viděti nemohl.

Text 2

A když Meluzína s pláčem ty řeči ***, všecky v zámku požehnala, vyskočila z okna a proměnila se před všemi pod pasem v hada, majíc dlouhý škaredý ocas, jak v sobotní den bývala. Vidouce ji, divili se všickni, neboť ji nikdy v takové podobě neviděli, ani o tom neslýchali kromě Reymonda, manžela jejího. Tehdy Meluzína zdvihla se prudce do výšky v povětří a třikrát ten zámek obletěla a po každém obletění vydala žalostivý a hrozný hlas a potom pod oblaky odletěla, takže ji žádný člověk viděti nemohl...

(Kronika o šlechtné panně Meluzíně)

10. Která z následujících možností nejlépe vystihuje vztah textu 2 a druhého odstavce textu 1?

- a) zkrácený text 1
- b) přeložený text 1
- c) převyprávěný text 1
- d) zjednodušený text 1

11. Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda odpovídá textu 1 (ANO), či nikoliv (NE):

		ANO	NE
11.1	Meluzína po proměně neměla nohy.	☐	☐
11.2	Reymond svou manželku vyhnal ze zámku.	☐	☐
11.3	Meluzíně trvalo dlouho, než se zvedla do výšky.	☐	☐
11.4	Meluzína vyskočila z okna a celkem čtyřikrát zaúpěla.	☐	☐

12. Která z následujících možností nejspíše patří na vynechané místo (***) v obou výchozích textech?

- a) vykonala
- b) dokonala
- c) vymyslela
- d) domyslela

13. Která z následujících možností nejlépe vystihuje význam vyznačené přímé řeči v textu 1?

Nechci odpustit kvůli Bohu.
Nechci odpustit a ani nemůžu.
Chci odpustit, ale za větší věc ve světě.
Chci odpustit, ale Bůh to tak nezamýšlel.

14. Najděte v textu 2 pasáž, která souvisí s lidovým přirovnáním „kvílí jako Meluzína“:

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 15–19

Bratr Paleček vždycky ve svém měšečku na pasu některý groš měl, neb mu **král Jiří** dával každou sobotu patnácte bílých, a ty on rozdával těm, kteří měli dětí mnoho a statku málo. Kdysi, vyšed od krále, přišel na noc do jedné krčmy. A byl tam jeden zlosyn zběh, který myslil, aby Palečkovi, když by spal, měšeček uřezal, čemuž Paleček porozuměl. Když pak sami dva spolu ve světnici leželi a přes půlnoc nespali, Paleček vstav, vzbudil zlosyna toho, který **se stavěl**, jako by spal, a rozkázal mu světlo rozsvítiti, že chce mu na pivo dáti. A když zlosyn rozsvítil, Paleček vysypal peníze z měšečku na dvě hromádky, po půl osmu bílém, a řekl k němu: „Milý bratře, rozumím tomu, že nespíš, chtě rád můj měšec uřezati, a já také bdím, boje se tebe, a tak sobě oba hlavy trápíme. A proto vezmi teď sobě půl osma bílého, a dadouce sobě pokoj, spěme. A prosím tě, nechej toho řemesla, nebo jistě, nenecháš-li ho, budeš viset.“

(Historie o bratru Palečkovi)

15. Která z následujících možností vystihuje důvod, proč Paleček dal zlosynovi peníze?

- a) aby udělal dobrý skutek
- b) aby zlosyn měl kde přespát
- c) aby zabránil svému okradení
- d) aby pomohl uživit zlosynovy děti

16. Přiřaďte následující charakteristiky k úryvkům z výchozího textu (dvě možnosti zůstanou nevyužity):

- 16.1 groš
- 16.2 krčma
- 16.3 bratře
- 16.4 měšeček

- a) slovo, které zmírňuje svůj význam
- b) slovo, které zdrobňuje svůj význam
- c) slovo, kterým oslovujeme účastníky komunikace
- d) slovo, které je v dnešní době zastaralé a místo něho se používá jiné
- e) slovo, které má negativní vztah k označované osobě
- f) slovo označující skutečnost, která už v současnosti na našem území neexistuje

17. Napište číslicí, kolik peněz dostal zlosyn od Palečka:
18. Napište celé jméno skutečné historické postavy vyznačené v textu:
19. Napište synonymum pro sloveso *se stavěl tak*, aby význam výchozího textu zůstal zachován:
20. Rozhodněte na základě všech uvedených výchozích textů v testu, které z následujících funkcí plnily knihy lidového čtení:
- a) poučnou a kritickou
 - b) zábavnou a poučnou
 - c) kritickou a informativní
 - d) informativní a zábavnou

Řešení

- 1. C
- 2. Dítě, děcko, dítko
- 3. 3.1 NE; 3.2 ANO; 3.3 NE; 3.4 ANO
- 4. C
- 5. A
- 6. syčení jako sršících plamenů; se zdálo, jako by se vyvrátiti měl celý dům
- 7. 7.1 NE; 7.2 ANO; 7.3 NE; 7.4 NE
- 8. B
- 9. C, E, A, F, B, D
- 10. C
- 11. 11.1 ANO; 11.2 NE; 11.3 NE; 11.4 NE
- 12. B
- 13. D
- 14. pustila žalostivý hlas
- 15. C
- 16. 16.1 f; 16.2 d; 16.3 c; 16.4 b
- 17. 7,5
- 18. (král) Jiří z Poděbrad, Jiří Poděbradský
- 19. předstíral, dělal, vypadal, tvářil se, hrál
- 20. B